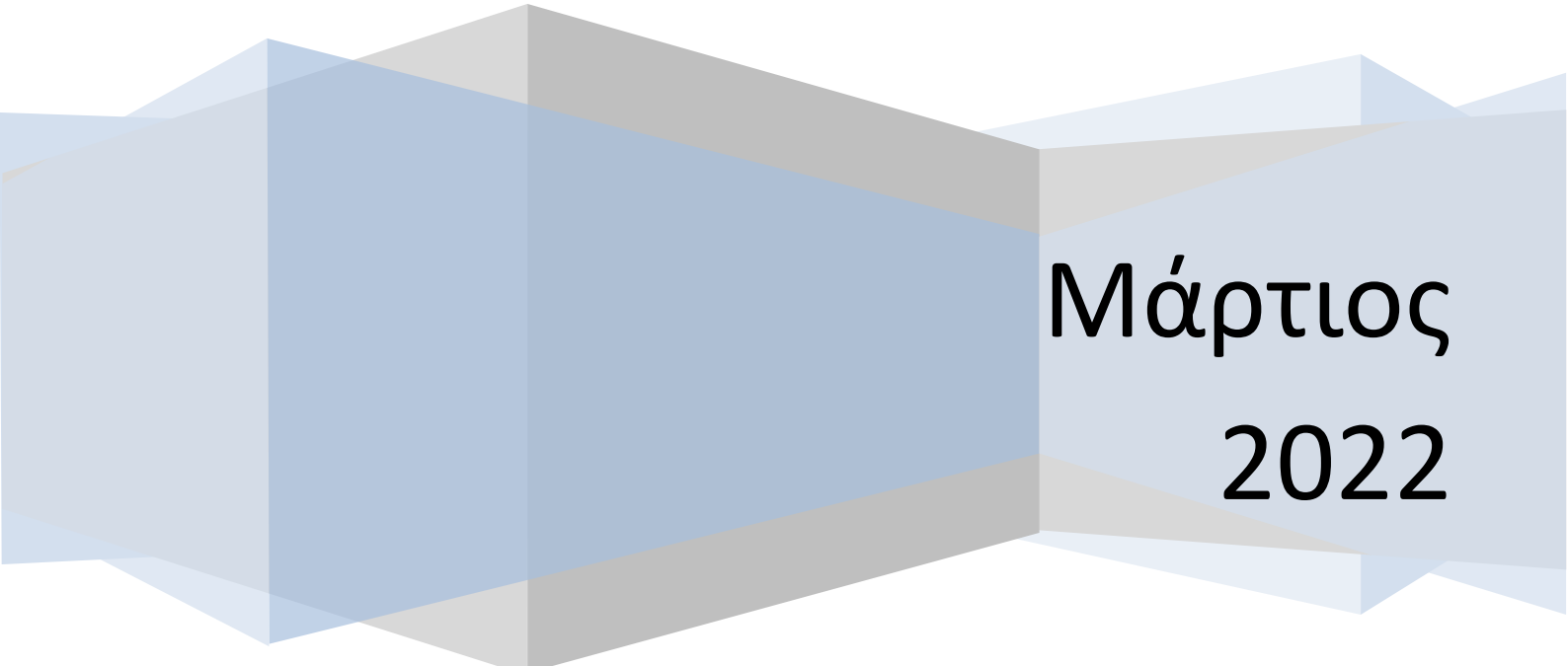

Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης

ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΕΒΕΘ

Palmos Analysis PC

Μάρτιος
2022

“ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΕΒΕΘ” (Executive Summary)

Το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης, στο πλαίσιο της διαρκούς προσπάθειας που καταβάλλει για την πληρέστερη πληροφόρηση και ενημέρωση, τόσο του επιχειρηματικού κόσμου και των φορέων (κρατικών ή μη) της πόλης της Θεσσαλονίκης, όσο και των κατοίκων της, συνεχίζει την περιοδική διεξαγωγή Έρευνας Οικονομικής Συγκυρίας – σε επίπεδο Νομού Θεσσαλονίκης – που αφορά επιχειρήσεις των τεσσάρων τομέων της οικονομίας και καταναλωτές.

Η Έρευνα Οικονομικής Συγκυρίας του Νομού Θεσσαλονίκης (“**Βαρόμετρο ΕΒΕΘ**”) διεξάγεται **δύο φορές το χρόνο, κατά το 2^ο 15νθήμερο των μηνών Μαρτίου και Σεπτεμβρίου**, σε συνολικό δείγμα **1.500 ερωτώμενων** (800 επιχειρήσεων και 700 καταναλωτών). Η έρευνα καλύπτει και τους τέσσερις τομείς της οικονομίας (βιομηχανία – μεταποίηση, υπηρεσίες, λιανικό εμπόριο και κατασκευές).

Η έρευνα για το “**Βαρόμετρο ΕΒΕΘ**” διεξάγεται με τηλεφωνικές συνεντεύξεις με τους υπευθύνους των επιχειρήσεων (Γενικούς Διευθυντές ή Διευθυντές Οικονομικών ή Διευθυντές Πωλήσεων ή τους ιδιοκτήτες, αν πρόκειται για μικρότερες επιχειρήσεις) με τη χρήση των ερωτηματολογίων που χρησιμοποιούνται από το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE) και την Ευρωπαϊκή Ένωση (DG ECFIN), προκειμένου τα αποτελέσματα να είναι συγκρίσιμα με τις αντίστοιχες έρευνες που διεξάγονται σε Εθνικό (IOBE) και Ευρωπαϊκό (DG ECFIN) επίπεδο.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΕΒΕΘ – ΜΑΡΤΙΟΣ/ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2020 και ΜΑΡΤΙΟΣ 2021

Οι πρωτογενείς έρευνες σε καταναλωτές και επιχειρήσεις στο Νομό Θεσσαλονίκης, στις οποίες βασίζονται οι δείκτες του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ του Μαρτίου 2020, διεξήχθησαν εν μέσω της κρίσης από την επιδημία του κορωνοϊού. Συγκεκριμένα, η έρευνα σε καταναλωτές διεξήχθη μεταξύ 23 Μαρτίου και 1 Απριλίου 2020, ενώ η έρευνα σε επιχειρήσεις διεξήχθη μεταξύ 23 Μαρτίου και 7 Απριλίου 2020. Κατά την χρονική αυτή περίοδο είχαν ενεργοποιηθεί και επιβληθεί όλα τα περιοριστικά μέτρα για την αντιμετώπιση της επιδημίας του κορωνοϊού, τόσο σε σχέση με την αναστολή λειτουργίας επιχειρήσεων και δημόσιων οργανισμών/φορέων, όσο και σε σχέση με τον περιορισμό των μετακινήσεων των πολιτών. Συνεπώς, οι δείκτες του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ για τον Μάρτιο 2020 αποτυπώνουν πλήρως το καταναλωτικό και επιχειρηματικό κλίμα εν μέσω της κορύφωσης της κρίσης λόγω της επιδημίας και του lockdown που είχε επιβληθεί στην οικονομική και κοινωνική ζωή του τόπου. Παράλληλα, οι αντίστοιχες πρωτογενείς έρευνες σε καταναλωτές και επιχειρήσεις στο Νομό Θεσσαλονίκης στις οποίες βασίζονται οι δείκτες του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ για τον Σεπτέμβριο 2020, διεξήχθησαν εν μέσω της εξέλιξης του δεύτερου κύματος της πανδημίας του κορωνοϊού στη χώρα, στο χρονικό διάστημα δηλαδή μεταξύ 22 και 30 Σεπτεμβρίου 2020. Τέλος, οι πρωτογενείς έρευνες σε καταναλωτές και επιχειρήσεις στις οποίες βασίζονται οι δείκτες του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ για τον Μάρτιο 2021, διεξήχθησαν εν μέσω της εξέλιξης του τρίτου κύματος της πανδημίας του κορωνοϊού στην Ελλάδα, το χρονικό διάστημα 22 – 31 Μαρτίου 2021 για τους καταναλωτές και το χρονικό

διάστημα 30 Μαρτίου – 8 Απριλίου 2021 για τις επιχειρήσεις, χρονικό διάστημα κατά το οποίο εξακολουθούσαν να ισχύουν οι περιορισμοί στην μετακίνηση των πολιτών, η αναστολή λειτουργίας του λιανεμπορίου και οι υποχρεωτική εφαρμογή εναλλακτικών μορφών εργασίας, όπως η τηλεργασία σε μεγάλο μέρος του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. **Συνεπώς, οι δείκτες του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ εξακολούθησαν να αντικατοπτρίζουν τις σοβαρές συνέπειες από την συνεχιζόμενη οικονομική κρίση που δημιούργησε η πανδημία του κορωνοϊού στην Ελλάδα αλλά και παγκοσμίως.**

Οι Εθνικοί δείκτες, καταγράφονται από τις έρευνες οικονομικής συγκυρίας που διεξάγει το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ) και οι οποίες αποτελούν μέρος του κοινού εναρμονισμένου προγράμματος που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (DG ECFIN), τα δε αποτελέσματά τους χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του δείκτη οικονομικού κλίματος σε Ελλάδα και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες. Με βάση την ανακοίνωση του ΙΟΒΕ για τους Εθνικούς δείκτες για τον Μάρτιο 2020, **«επισημαίνεται ότι ένα μέρος της πρωτογενούς έρευνας πραγματοποιήθηκε πριν την επιβολή των μέτρων παύσης της δραστηριότητας σε συγκεκριμένους κλάδους και ένα μεγαλύτερο τμήμα αυτής πριν την εφαρμογή μέτρων περιορισμού της κυκλοφορίας των πολιτών. Συνεπώς, η πορεία του δείκτη δεν ενσωματώνει απόλυτα το εύρος των εξελίξεων που έλαβαν χώρα τον Μάρτιο. Με αυτό το δεδομένο, είναι πιθανή μια περαιτέρω, ενδεχομένως ισχυρότερη, επιδείνωση των προσδοκιών και συνολικά του κλίματος στους προσεχείς μήνες».**

Με βάση τα παραπάνω, είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη ότι η χρονική διαφορά, έστω των λίγων ημερών, μεταξύ της πρωτογενούς έρευνας που τροφοδοτεί τους Εθνικούς και Ευρωπαϊκούς δείκτες και της αντίστοιχης του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ που τροφοδοτεί τους δείκτες σε επίπεδο Νομού Θεσσαλονίκης, **τους καθιστά μη συγκρίσιμους μεταξύ τους για τον Μάρτιο 2020, καθώς μεσολάβησαν οι εξελίξεις της κρίσης του κορωνοϊού, τόσο στην Ελλάδα όσο και σε μια σειρά από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.**

1. ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

Ο “Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών” υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις τους για τη γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας, την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους, την πρόθεση αποταμίευσης και την πρόβλεψη για την ανεργία. Διευκρινίζεται, ότι οι προβλέψεις κινούνται στο διάστημα **+100** (σημαίνει ότι όλοι προβλέπουν αύξηση) έως **-100** (σημαίνει ότι όλοι προβλέπουν μείωση) και εμφανίζονται ως **διαφορές μεταξύ θετικών – αρνητικών απαντήσεων**. Πιο συγκεκριμένα, αρνητική διαφορά σημαίνει ότι το ποσοστό αυτών που προβλέπουν μείωση ενός μεγέθους, είναι υψηλότερο του ποσοστού εκείνων που προσδοκούν αύξηση και αντίστροφα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας, οι καταναλωτές στο Νομό Θεσσαλονίκης εξακολουθούν να διακατέχονται από **έντονη απαισιοδοξία, καθώς ο συνδυασμός της συνεχιζόμενης πανδημίας του κορωνοϊού, του κύματος ακρίβειας σε προϊόντα και ενέργεια αλλά και της αβεβαιότητας που προκαλεί ο πόλεμος στην Ουκρανία, δημιουργεί ένα εκρηκτικό μίγμα ανασφάλειας**. Έτσι, ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης στο Νομό Θεσσαλονίκης διαμορφώνεται στις **-48 μονάδες** – με ραγδαία επιδείνωση 22 μονάδων σε σχέση με τον περασμένο «**Σεπτέμβριο 2021**».

Η έρευνα καταγράφει μια ραγδαία επιδείνωση του καταναλωτικής εμπιστοσύνης στο Νομό Θεσσαλονίκης, μια τάση η οποία αποτυπώνεται τόσο σε Εθνικό όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης πέφτει κάτω ακόμα και από το επίπεδο που καταγράφηκε τον Μάρτιο του 2020 με την έναρξη της πανδημίας στη χώρα μας και τις συνθήκες καραντίνας και αναστολής σημαντικού μέρους της οικονομικής δραστηριότητας που ακολούθησε (-45 έναντι -48 σήμερα) και βέβαια πολύ μακριά από το -2 τον Σεπτέμβριο 2019 – το καλύτερο σημείο του δείκτη καταναλωτικής εμπιστοσύνης από την έναρξη των μετρήσεων του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ τον Μάρτιο του 2009. Η ακρίβεια σε προϊόντα και ενέργεια και η επίπτωσή της στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, είναι εντυπωσιακή: το 31% των ερωτηθέντων δηλώνουν ότι επιβιώνουν εις βάρος των αποταμιεύσεών τους ή δανειζόμενοι (έναντι 18% τον Σεπτέμβριο του 2021), ενώ το ποσοστό των νοικοκυριών που δηλώνουν ότι έχουν σήμερα τη δυνατότητα να αποταμιεύσουν πολύ ή λίγο μειώθηκε στο 18% έναντι 27% το προηγούμενο εξάμηνο. Παράλληλα, οι καταναλωτές αναμένουν ακόμα μεγαλύτερη αύξηση τιμών το επόμενο διάστημα, ενώ το 41% δηλώνουν ότι οι αυξήσεις σε προϊόντα και ενέργεια ήρθαν για να μείνουν και θα έχουν μόνιμο χαρακτήρα. Μάλιστα, 1 στα 4 νοικοκυριά δηλώνουν αδυναμία αποπληρωμής των λογαριασμών ηλεκτρικού ρεύματος και θέρμανσης, ενώ το 60-65% δηλώνουν δυσκολία στην αποπληρωμή τους. Τέλος, 2 στους 3 δηλώνουν ότι έχουν περιορίσει δαπάνες για ένδυση και υπόδηση, ενώ περίπου 1 στους 2 δηλώνουν ότι έχουν περιορίσει ακόμα και τις δαπάνες βασικών καταναλωτικών αγαθών, όπως τα τρόφιμα.

Συνολικά, καταγράφεται μια ραγδαία επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης των νοικοκυριών και του κλίματος μεταξύ των καταναλωτών, ενώ διακόπτεται η πορεία – αργής αλλά σταθερής – ανάκαμψης των προσδοκιών που παρατηρούνταν μετά τον Μάρτιο του 2020 και μέχρι το προηγούμενο εξάμηνο. Τα σημάδια της επιδείνωσης αυτής αποτυπώνονται και στην πρόθεση – προφανώς λόγω αδυναμίας – πραγματοποίησης σημαντικών αγορών το επόμενο διάστημα και αποταμίευσης.

Ειδικότερα, οι Καταναλωτές του Νομού Θεσσαλονίκης αναφέρουν:

- Πολύ αρνητική αξιολόγηση της οικονομικής κατάστασης των νοικοκυριών για το διάστημα που προηγήθηκε (σε σχέση με τον “Σεπτέμβριο 2021”) και βαθιά απαισιοδοξία για την περαιτέρω εξέλιξή της, **καθώς αυξάνεται κατακόρυφα το ποσοστό όσων αναμένουν επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης του νοικοκυριού τους** (από 35% τον Σεπτέμβριο του 2021 στο 62% σήμερα).
- **Αυξάνεται από το 66% στο 80% το ποσοστό όσων δηλώνουν ότι η γενική οικονομική κατάσταση της χώρας επιδεινώθηκε πολύ ή αρκετά κατά το προηγούμενο 12μηνο.** Παράλληλα, **αυξάνεται και το ποσοστό όσων εκτιμούν ότι η γενική οικονομική κατάσταση της χώρας θα επιδεινωθεί** κατά το επόμενο δωδεκάμηνο (71% έναντι αντίστοιχου ποσοστού 45% τον περασμένο Σεπτέμβριο 2021).
- Η ακρίβεια και η αύξηση των τιμών καταναλωτή είναι πλέον αισθητές από το σύνολο σχεδόν των καταναλωτών, ανεξαρτήτως οικονομικής κατάστασης. Οι καταναλωτές στο Νομό Θεσσαλονίκης εκτιμούν ότι **οι τιμές καταναλωτή αυξήθηκαν “Λίγο” (7%), “Αρκετά” (40%) ή “Πολύ” (50%)** κατά το τελευταίο 12μηνο (αθροιστικά 97% έχουν διαπιστώσει αύξηση των τιμών καταναλωτή). Παράλληλα, η συντριπτική πλειοψηφία (81%) των καταναλωτών στο Νόμο Θεσσαλονίκης εκτιμούν ότι το επόμενο 12μηνο οι τιμές καταναλωτή θα αυξηθούν με μικρότερο (11%), παρόμοιο (25%) ή μεγαλύτερο (45%) ρυθμό σε σχέση με το προηγούμενο διάστημα.
- **Ιδιαίτερα απαισιόδοξοι** εμφανίζονται οι καταναλωτές **και σε σχέση με την εξέλιξη της ανεργίας**, καθώς η ευρεία πλειοψηφία πιστεύουν πως **τα επίπεδα της ανεργίας θα αυξηθούν «πολύ» ή «λίγο»** (61% συγκριτικά με 54% τον Σεπτέμβριο του 2021).
- **Σημαντική επιδείνωση παρουσιάζει και ο δείκτης αξιολόγησης της συγκυρίας για την πραγματοποίηση σημαντικών αγορών** (7% θεωρούν την συγκυρία κατάλληλη για σημαντικές αγορές, όπως έπιπλα, ηλεκτρικές/ηλεκτρονικές συσκευές κλπ, έναντι 13% τον Σεπτέμβριο του 2021). **Εικόνα σημαντικής επιδείνωσης καταγράφεται και στο δείκτη πρόθεσης για την πραγματοποίηση τέτοιων αγορών στο μέλλον.**
- **Επιδεινώνεται και η πρόθεση για αποταμίευση** (14% σήμερα σε σχέση με 25% τον Σεπτέμβριο του 2021), ενώ **αυξάνεται σημαντικά** το ποσοστό όσων δηλώνουν ότι “τρώνε από τα έτοιμα” αναλώνοντας τις αποταμιεύσεις τους ή χρεώνονται όλο και περισσότερο (31% από 18%), **μειώνεται ελαφρά** στο 50% το ποσοστό όσων δηλώνουν ότι τα φέρνουν ίσα – ίσα με τα εισοδήματά τους (54% το αντίστοιχο ποσοστό για τον Σεπτέμβριο 2021) και **μειώνεται σημαντικά** στο 18% το ποσοστό όσων δηλώνουν ότι αποταμιεύουν χρήματα (μετά το 27% που καταγράφηκε το προηγούμενο εξάμηνο, το υψηλότερο επίπεδο από την καθιέρωση των μετρήσεων του “Βαρόμετρου ΕΒΕΘ” τον Μάρτιο του 2009).
- **Επιδεινώνεται η πρόθεση αγοράς αυτοκινήτου** στο Νομό Θεσσαλονίκης, με το 5% των καταναλωτών να δηλώνουν ότι είναι πολύ ή αρκετά πιθανό να πραγματοποιήσουν κάποια αγορά αυτοκινήτου (έναντι 7% τον Σεπτέμβριο 2021).

- Διατηρείται σχεδόν αμετάβλητη η πρόθεση αγοράς ή ανέγερσης σπιτιού για το επόμενο 12μηνο (στο 3%) και αντίστοιχα η πρόθεση ανακαίνισης ή επισκευής-βελτίωσης σπιτιού για το επόμενο 12μηνο (στο 12%).

2. ΕΡΕΥΝΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Ο “Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών για τη Βιομηχανία” στο Νομό Θεσσαλονίκης περνάει ξανά σε αρνητικό έδαφος για πρώτη φορά μετά την θετική επίδοση του Σεπτεμβρίου 2021 και ανακόπτοντας την αλματώδη βελτίωση που παρατηρούνταν κάθε εξάμηνο μετά τον Μάρτιο του 2021.

Έτσι, το ισοζύγιο θετικών – αρνητικών εκτιμήσεων του “Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών της Βιομηχανίας” βρίσκεται πλέον στις -11 μονάδες στο Νομό Θεσσαλονίκης. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο συγκεκριμένος δείκτης βρέθηκε στο χειρότερο επίπεδο τον Μάρτιο του 2020 από την καθιέρωση των μετρήσεων του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ τον Μάρτιο του 2009, ενώ βρέθηκε τον Σεπτέμβριο του 2021 στο καλύτερο επίπεδο από την καθιέρωση των μετρήσεων του “Βαρόμετρου ΕΒΕΘ”, ακολουθώντας αντίστοιχη πορεία των δεικτών τόσο σε Εθνικό, όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Μετά από μια διετία, όπου ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών για τη Βιομηχανία εμφανίζονταν να “φλερτάρει” με την εγκατάσταση σε θετικό έδαφος, αρκετά μακριά από τις σταθερά αρνητικές τιμές που καταγράφονταν από το 2009 μέχρι και το 2016 – 2017, η εμφάνιση της επιδημίας του κορωνοϊού και τα περιοριστικά μέτρα που εφαρμόστηκαν για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης, οδήγησαν στην κατάρρευσή του τον Μάρτιο του 2020 σε επίπεδο χειρότερο ακόμα και από τις χαμηλότερες τιμές που είχαν καταγραφεί κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης της χώρας (2010 – 2011). Ενάμιση χρόνο αργότερα (Σεπτέμβριος 2021) καταγράφηκε μια εντυπωσιακή ανάκαμψη του Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών για τη Βιομηχανία, που οφείλονταν κυρίως στην εντυπωσιακή ανάκαμψη της αξιολόγησης της παραγωγής του προηγούμενου 6μηνου, την περαιτέρω βελτίωση των προσδοκιών για την εξέλιξη της παραγωγής και την εξέλιξη των παραγγελιών από το εξωτερικό (εξαγωγές) για το επόμενο εξάμηνο. Η εικόνα αυτή ανατρέπεται ξανά σήμερα, καθώς τόσο η αξιολόγηση για την εξέλιξη της παραγωγής το προηγούμενο εξάμηνο όσο και οι εκτιμήσεις για το επόμενο εξάμηνο περνούν σε αρνητικό έδαφος, η αξιολόγηση του τρέχοντος επιπέδου παραγγελιών και εξαγωγών επιδεινώνονται αισθητά, ενώ και οι εκτιμήσεις για την εξέλιξη των εξαγωγών το επόμενο διάστημα εμφανίζονται οριακά θετικές (σε σχέση με την ευφορία του προηγούμενου εξαμήνου).

Ειδικότερα, οι απόψεις των βιομηχανιών του Νομού Θεσσαλονίκης συνοψίζονται στα εξής:

- Ανατρέπονται εντυπωσιακά κατά το τελευταίο εξάμηνο οι θετικές εκτιμήσεις για την εξέλιξη της παραγωγής που είχαν παρατηρηθεί τον Σεπτέμβριο του 2021 (-19 από +9), ενώ οι εκτιμήσεις για την εξέλιξη της παραγωγής στο άμεσο μέλλον αναφορικά με το Νομό Θεσσαλονίκης, περνούν σε οριακά αρνητικό έδαφος (-2 από +29 τον Σεπτέμβριο του 2021).
- Πραγματοποιείται αρκετά ικανοποιητικά η διαχείριση των αποθεμάτων και της παραγωγικής δυναμικότητας των βιομηχανιών. Παράλληλα, το τρέχον λειτουργικό επίπεδο παραγωγικής δυναμικότητας μετά την σημαντική μείωση που υπέστη τον Μάρτιο του 2020 σε σχέση με τον Σεπτέμβριο 2019, (όπου είχε βρεθεί στο

υψηλότερο σημείο από την έναρξη των μετρήσεων του “Βαρόμετρου ΕΒΕΘ” τον Μάρτιο 2009), ανακάμπτει και πάλι στο υψηλότερο σημείο απ τον Μάρτιο του 2009 στο 72%. Ταυτόχρονα, οι εξασφαλισμένοι μήνες παραγωγής βάσει παραγγελιών μειώνονται κατά περίπου 10% στους 3,2 (3,6 τον Σεπτέμβριο του 2021, 2,8 τον Μάρτιο του 2021 και 2,9 τον Σεπτέμβριο του 2020), μετά την βύθιση στους 1,5 που καταγράφηκε τον Μάρτιο του 2020, την χειρότερη επίδοση τότε από την έναρξη των μετρήσεων του Βαρόμετρου ΕΒΕΘ.

- **Επιδεινώνονται αισθητά σε οριακά θετικό έδαφος οι εκτιμήσεις για το μέλλον σε σχέση με το επίπεδο των εξαγωγών (+2 από +22 το προηγούμενο εξάμηνο).**
- Προβλέπεται σημαντική **άνοδος των τιμών** για το επόμενο χρονικό διάστημα (ακολουθώντας τις τάσεις σε Εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο), ενώ **οι εκτιμήσεις για την εξέλιξη της απασχόλησης το επόμενο διάστημα είναι ουδέτερες.**
- **Εμφανίζονται ενισχυμένοι όλοι οι κύριοι περιοριστικοί παράγοντες για την παραγωγή των μεταποιητικών επιχειρήσεων:** 48% χρηματοοικονομικοί περιορισμοί (έναντι 30% τον Σεπτέμβριο του 2021), 47% περιορισμένη ζήτηση (έναντι 30% το προηγούμενο εξάμηνο) και 42% έλλειψη πρώτων υλών ή/και εξοπλισμού (έναντι 32% τον Σεπτέμβριο του 2021).

3. ΕΡΕΥΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Σε θετικό επίπεδο αλλά με σημαντική κάμψη σε σχέση με τον Σεπτέμβριο του 2021, βρίσκεται ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στον κλάδο των Υπηρεσιών.

Πιο αναλυτικά, ο σχετικός «Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών» για τον τομέα των Υπηρεσιών καταγράφεται ξανά σε θετικό έδαφος – μετά τον Σεπτέμβριο του 2021 – στο +5 από +23, το υψηλότερο σημείο από την καθιέρωση των μετρήσεων του «Βαρόμετρου ΕΒΕΘ» τον Μάρτιο του 2009) αλλά με σαφή κάμψη.

Ειδικότερα, οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών του Νομού Θεσσαλονίκης αναφέρουν:

- Αρνητική και σαφώς χειρότερη εικόνα – σε σχέση με τον Σεπτέμβριο του 2021, όπου και βρέθηκε στο καλύτερο επίπεδο από την έναρξη των μετρήσεων του “Βαρόμετρου ΕΒΕΘ” –ως προς την εξέλιξη της επιχειρηματικής τους κατάστασης (από +10 τον Σεπτέμβριο του 2021, σε -14 σήμερα), ενώ και η αποτίμηση για την εξέλιξη της ζήτησης το εξάμηνο που μας πέρασε επιδεινώνεται αν και εξακολουθεί να είναι θετική (+14 από +31 τον Σεπτέμβριο του 2021).
- Θετικές προσδοκίες αλλά ηπιότερα για την εξέλιξη της ζήτησης για το επόμενο εξάμηνο (+15 από +27 το προηγούμενο εξάμηνο).
- Παρατηρούνται θετικές εκτιμήσεις για την εξέλιξη της απασχόλησης στον κλάδο το επόμενο εξάμηνο, ενώ αναμένεται και σημαντική άνοδος των τιμών για το επόμενο εξάμηνο.

4. ΕΡΕΥΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΛΙΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Σημαντική επιδείνωση του κλίματος καταγράφεται στις επιχειρήσεις Λιανικού Εμπορίου στο Νομό Θεσσαλονίκης σε σχέση με τον Σεπτέμβριο του 2021, με τον «Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών για το Λιανικό Εμπόριο» να περνάει και πάλι σε αρνητικό έδαφος μετά από το υψηλότερό του σημείο από την έναρξη των μετρήσεων του “Βαρόμετρου ΕΒΕΘ”, στο οποίο βρέθηκε τον Σεπτέμβριο του 2021.

Έτσι, το ισοζύγιο θετικών – αρνητικών εκτιμήσεων του «Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών Λιανικού Εμπορίου» **βρίσκεται στο -10** (από +11 τον Σεπτέμβριο του 2021).

Ειδικότερα, οι απόψεις των **εμπορικών επιχειρήσεων του Νομού Θεσσαλονίκης** συνοψίζονται στα εξής:

- Μετά την θετική αξιολόγηση της εξέλιξης των πωλήσεων που παρατηρήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2021 για πρώτη φορά στην ιστορία των μετρήσεων του «Βαρόμετρου ΕΒΕΘ», η αξιολόγηση του περασμένου εξαμήνου είναι βαθιά αρνητική, με τον σχετικό δείκτη να υποχωρεί από το +6 στο -40. Παράλληλα, εξανεμίζονται οι θετικές εκτιμήσεις του προηγούμενου έτους για τις πωλήσεις το επόμενο 6μηνο (από +15 μονάδες τον Σεπτέμβριο του 2021 στο 0 σήμερα). Επιπλέον, οι εκτιμήσεις για την εξέλιξη των παραγγελιών το επόμενο εξάμηνο περνούν επίσης σε αρνητικό έδαφος (από το +4 τον Σεπτέμβριο του 2021 στο -15 σήμερα).
- Επίσης, **προβλέπουν στασιμότητα στο επίπεδο απασχόλησης στον κλάδο τους για το επόμενο διάστημα, ενώ επιβεβαιώνονται και εδώ οι εκτιμήσεις για σημαντική αύξηση των τιμών των προϊόντων** κατά το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα.

5. ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ

Επιδείνωση του Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών, μετά το υψηλότερο επίπεδο από την καθιέρωση των μετρήσεων του “Βαρόμετρου ΕΒΕΘ” και σε οριακά ουδέτερο έδαφος όπου βρέθηκε τον Σεπτέμβριο του 2021, καταγράφεται και στον κλάδο των Κατασκευών.

Έτσι, το ισοζύγιο θετικών-αρνητικών εκτιμήσεων του «Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών Κατασκευών» βρίσκεται στις **-17 μονάδες** στο Νομό Θεσσαλονίκης (έναντι -1 τον Σεπτέμβριο 2021).

Ειδικότερα, οι απόψεις των κατασκευαστικών επιχειρήσεων του Νομού Θεσσαλονίκης συνοψίζονται στα εξής:

- Οι εκτιμήσεις για την εξέλιξη της κατασκευαστικής δραστηριότητας κατά το προηγούμενο εξάμηνο επιδεινώνονται, στις -2 μονάδες σήμερα (από +19 τον Σεπτέμβριο του 2021).
- Εμφανίζεται σημαντική επιδείνωση (μετά την πρόσκαιρη βελτίωση τον Σεπτέμβριο του 2021) σχετικά με τα τρέχοντα επίπεδα παραγγελιών στον κλάδο των Κατασκευών.
- Εμφανίζεται ελαφρά θετική τάση στην εκτίμηση εξέλιξης της απασχόλησης στον κλάδο για το επόμενο 6μήνο, και καθολικά ανοδική τάση στην εξέλιξη των τιμών σε τοπικό επίπεδο.

6. ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΕΒΕΘ – “AD HOC” ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

Στο πλαίσιο της αποτελεσματικότερης αξιοποίησης του “**Βαρόμετρου ΕΒΕΘ**”– ως ερευνητικού εργαλείου– και για την πληρέστερη πληροφόρηση του επιχειρηματικού κόσμου του Νομού Θεσσαλονίκης, ενσωματώθηκαν στα ερωτηματολόγια του “**ad-hoc**” **ερωτήσεις**. Τα ερωτήματα τέθηκαν με τέτοιο τρόπο (στο τέλος των τυποποιημένων ερωτηματολογίων που χρησιμοποιεί το “Βαρόμετρο ΕΒΕΘ”), ώστε να διασφαλίζεται η συνέχεια και η εγκυρότητα των αποτελεσμάτων του.

- **Ο πόλεμος στην Ουκρανία**

Βαθιά ανησυχία προκαλεί ο πόλεμος στην Ουκρανία στους καταναλωτές στο Νομό Θεσσαλονίκης: περίπου 3 στους 4 (77%) δηλώνουν ότι ανησυχούν «Πολύ» (51%) ή «Αρκετά» (26%), έναντι μόλις 10% που δηλώνουν ότι ανησυχούν «Λίγο» (4%) ή «Καθόλου» (6%). Παράλληλα, 8 στους 10 καταναλωτές (81%) θεωρούν ότι η τρέχουσα γεωπολιτική κρίση στην Ουκρανία έχει επηρεάσει το επίπεδο των τιμών καταναλωτικών προϊόντων και υπηρεσιών «Πολύ» (59%) ή «Αρκετά» (22%).

- **Λογαριασμοί ηλεκτρικού ρεύματος και θέρμανσης**

Δυσβάσταχτοι χαρακτηρίζονται οι λογαριασμοί ηλεκτρικού ρεύματος από το 25% των νοικοκυριών στο Νομό Θεσσαλονίκης και αναφέρουν ότι δεν είναι σε θέση να τους πληρώσουν, ενώ το 65% τους θεωρούν υψηλούς και αναφέρουν ότι τους δυσκολεύει η αποπληρωμή τους. Αντίστοιχη είναι η εικόνα και σε σχέση με τους λογαριασμούς θέρμανσης, καθώς κι εδώ το 25% δηλώνουν ότι οι λογαριασμοί αυτοί είναι δυσβάσταχτοι και δεν είναι σε θέση να τους εξοφλήσουν ενώ το 61% τους θεωρούν υψηλούς και δυσκολεύονται να τους αποπληρώσουν. Παράλληλα, μόλις το 9% και 13% των νοικοκυριών δηλώνουν ότι οι λογαριασμοί είναι φυσιολογικοί ή χαμηλοί και δεν δυσκολεύονται στην αποπληρωμή τους, αντίστοιχα.

- **Ακρίβεια**

Μόνιμες θεωρούν τις αυξήσεις τιμών σε προϊόντα και ενέργεια 4 στους 10 καταναλωτές στο Νομό Θεσσαλονίκης (41%), ενώ αντίστοιχο είναι το ποσοστό όσων θεωρούν ότι οι τιμές θα επανέλθουν στα προ των αυξήσεων επίπεδα από το 2023 και μετά. Μόλις το 8% διαβλέπουν επαναφορά των τιμών σε επίπεδα προ των αυξήσεων κάποια στιγμή μέσα στο 2022. Προκειμένου να αντιμετωπίσουν το κύμα ακρίβειας σε προϊόντα και ενέργεια, οι καταναλωτές στο Νομό Θεσσαλονίκης έχουν λάβει μια σειρά από μέτρα, όπως περιορισμό δαπανών ένδυσης – υπόδησης (66%), περιορισμό άλλων δαπανών όπως η ψυχαγωγία και τα ταξίδια (63%), περιορισμό των αγορών βασικών καταναλωτικών αγαθών όπως π.χ. τα τρόφιμα (45%), περιορισμό της χρήσης Ι.Χ. οχημάτων (38%), αναβολή σημαντικών αγορών όπως κατοικία ή αυτοκίνητο (29%), μείωση αποθεματικών/καταθέσεων (22%), ενώ το 10% αναγκάστηκαν να καταφύγουν σε δανεισμό. Μόλις 1 στα 5 νοικοκυριά (18%) δηλώνουν ότι δεν έχουν λάβει κάποιο μέτρο για την αντιμετώπιση της ακρίβειας σε προϊόντα και ενέργεια.

- **Μέσα διευκόλυνσης πραγματοποίησης αγορών**

Το 56% των καταναλωτών δηλώνουν ότι οι προσφορές σε είδος (π.χ. 2 στην τιμή 1 ή δωρεάν επιπλέον ποσότητας προϊόντος κτλ) και η έκπτωση επί της τιμής θα τους διευκόλυνε να πραγματοποιήσουν σήμερα αγορές καταναλωτικών προϊόντων. Ακολουθεί σε απόσταση η προσφορά δωροεπιταγών ή πόντων επιβράβευσης σε προγράμματα πιστότητας εμπορικών επιχειρήσεων (26%) και ο διακανονισμός πληρωμής σε άτοκες δόσεις (19%). Μόλις το 3% δηλώνει ότι θα διευκολύνονταν στην πραγματοποίηση αγορών καταναλωτικών προϊόντων με διακανονισμό πληρωμής σε έντοκες δόσεις.

7. ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΕΒΕΘ – “AD HOC” ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Στο πλαίσιο της αποτελεσματικότερης αξιοποίησης του “**Βαρόμετρου ΕΒΕΘ**”– ως ερευνητικού εργαλείου– και για την πληρέστερη πληροφόρηση του επιχειρηματικού κόσμου του Νομού Θεσσαλονίκης, ενσωματώθηκαν στα ερωτηματολόγια του “**ad-hoc**” **ερωτήσεις**. Τα ερωτήματα τέθηκαν με τέτοιο τρόπο (στο τέλος των τυποποιημένων ερωτηματολογίων που χρησιμοποιεί το “Βαρόμετρο ΕΒΕΘ”), ώστε να διασφαλίζεται η συνέχεια και η εγκυρότητα των αποτελεσμάτων του.

• Κόστος Ενέργειας

8 στις 10 επιχειρήσεις (82%) δηλώνουν ότι έχει αυξηθεί το συνολικό ενεργειακό κόστος λειτουργίας τους. Μεταξύ αυτών η μέση αύξηση που αναφέρεται είναι 75% με το 13% να αναφέρουν αύξηση άνω του 100%, ενώ το 40% αναφέρουν αυξήσεις άνω του 50%. 3 στις 4 επιχειρήσεις (74%) θεωρούν ότι το πιο αποτελεσματικό μέτρο για την αντιμετώπιση του αυξημένου κόστους ενέργειας και καυσίμων θα ήταν η μείωση του ΦΠΑ και των ειδικών φόρων κατανάλωσης, ενώ το 36% επιλέγει τον καθορισμό πλαφόν στις τελικές τιμές ενέργειας/καυσίμων και το 32% την υψηλότερη επιδότηση των επιχειρήσεων για την αγορά ενέργειας ή/και καυσίμων. Σημειώνεται, ότι το 61% των επιχειρήσεων δηλώνουν ότι η Ελλάδα δεν μπορεί να αντιμετωπίσει μόνη της σε Εθνικό επίπεδο το αυξημένο κόστος ενέργειας, έναντι 16% που θεωρούν ότι αυτό είναι εφικτό.

• Πρώτες Ύλες / Προϊόντα

Συνολικά πάνω από 4 στις 10 επιχειρήσεις στο Νομό Θεσσαλονίκης διαπιστώνουν προβλήματα ελλείψεων πρώτων υλών ή προϊόντων στην αγορά, είτε σε μικρό βαθμό (24%) είτε σε μεγάλο βαθμό (19%). 3 στις 4 επιχειρήσεις (74%) διαπιστώνουν αύξηση των τιμών πρώτων υλών και προϊόντων γενικά και μόλις το 13% δεν έχουν διαπιστώσει κάποια αύξηση κόστους. Μεταξύ όσων έχουν διαπιστώσει αυξήσεις, το μέσο ποσοστό αύξησης διαμορφώνεται – κατά δήλωσή τους – στο 52%, ενώ το 29% διαπιστώνουν αυξήσεις άνω του 50% και 5% άνω του 100%. Συνολικά, το 65% των επιχειρήσεων αναφέρουν ότι ενσωμάτωσαν ή ενσωματώνουν τις αυξήσεις στο κόστος πρώτων υλών και ενέργειας στο τελικό κόστος πώλησης των προϊόντων ή υπηρεσιών τους, είτε σε μικρό βαθμό (29%), είτε σε μεγάλο βαθμό (17%), είτε εξ’ ολοκλήρου (19%). Μόλις το 26% των επιχειρήσεων δεν ενσωμάτωσαν και δεν ενσωματώνουν τις αυξήσεις αυτές στο τελικό κόστος πώλησης των προϊόντων και υπηρεσιών τους.

• Επίδραση του πολέμου στην Ουκρανία

Πάνω από το 50% των επιχειρήσεων (55%) δηλώνουν ότι ο πόλεμος Ρωσίας – Ουκρανίας έχει επηρεάσει την επιχείρησή τους αυξάνοντας το κόστος πρώτων υλών/προϊόντων και ενέργειας, το 42% δηλώνουν ότι έχει μειωθεί η ζήτηση για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της επιχείρησής τους, το 22% διαπιστώνουν ελλείψεις πρώτων υλών/προϊόντων στην αγορά και το 8% δηλώνουν ότι έχουν επηρεαστεί οι εξαγωγές της επιχείρησής τους. Στον αντίποδα, το 22% των επιχειρήσεων αναφέρουν ότι δεν έχει επηρεαστεί η επιχείρησή τους από τον πόλεμο στην Ουκρανία.

- **Συνεχίζονται οι αρνητικές συνέπειες της πανδημίας στις επιχειρήσεις**

Περίπου 1 στις 3 επιχειρήσεις στο Νομό Θεσσαλονίκης αναφέρουν ότι η πανδημία COVID-19 εξακολουθεί σήμερα να τις επηρεάζει αρνητικά «Πολύ» (9%) ή «Αρκετά» (23%). Για την πλειοψηφία των επιχειρήσεων (68%), η πανδημία έχει πλέον μικρή (35%) ή καμία αρνητική συνέπεια στη λειτουργία τους (33%). Μάλιστα, το 33% των επιχειρήσεων αναφέρουν ότι έχουν ήδη επανέλθει σε κανονικά επίπεδα λειτουργίας (προ της πανδημίας COVID-19), το 24% αναμένουν την επαναφορά σε κανονικά επίπεδα λειτουργίας κάποια στιγμή μέχρι το τέλος του 2022, ενώ το 14% αναφέρει κάποια στιγμή μέσα στο 2023 και το 8% από το 2024 και μετά. Μόλις το 4% των επιχειρήσεων του Νομού Θεσσαλονίκης αναφέρει πλέον ότι η επιχείρηση δεν θα επανέλθει ποτέ ξανά στα προ της πανδημίας COVID-19 επίπεδα.

Θεσσαλονίκη, 11 Απριλίου 2022

ΠΑΛΜΟΣ ΑΝΑΛΥΣΙΣ